

SERMONUM LIBER PRIMUS

AD IACOBUM CHABRIELUM PATRITIUM VENETUM

S1_01 v.1 Haec, quibus interdum dulcis affabar amicos,
2 carmina, sermonis sensus imitantia puri,
3 cui potius, postquam corpus coiere sub unum,
4 quam, Chabriele, tibi memori pro munere donem ?
5 Qui persaepe soles nostros exquirere lusus,
6 tamquam aliquid levibus possis educere nugis
7 quod levet affectam valido medicamine mentem,
8 siquando acceptis vitiorum exuritur intus
9 ignibus auxiliumque procul virtutis aberrat.
10 Nec tamen ut monitis egeas hoc perficis, ut te
11 nobilium doctis vatum sermonibus ornes,
12 sed quoniam cordi tibi sunt quae moribus apta.
13 Cui virtus placet, huic virtuti incumbere promptum est ;
14 cui vitium, vitio non abstinet et malus ultro
15 probrorum causas simul et fomenta requirit :
16 ut quod quis novit cupit exercere, nec ultra
17 consuetum tendit ; contra quod non agit, odit.
18 Assidue legis ipse, et habes quoque semper in ore
19 quae gravis, et vatum quondam doctissimus inter
20 ridentis socios prudens agitare solebat,
21 ut circum latitans praecordia luderet utque
22 detegeret siquid vitii foret, idque referret
23 in melius quodam civili more, nec illo,
24 quo plerique modo exagitant vitia ut maledictis
25 incessant nudis atque insectentur aperte.
26 Persius hunc morem, sed Aquinas crebrius, explet,
27 ut commissa palam referant et nomina prodant.
28 Ast ego cuncta levi risu condire laboro,
29 dulcibus ut lateant quae suffunduntur amara,
30 et subsit teneris velut horrens spina rosetis :
31 non tamen ut satyram meditemur condere, non ut
32 cujusquam impuros studeamus carpere mores,
33 verum ut, dum curas hominum sic ludere tento,
34 me saltem, si non alios, componere discam,

35 et vitam imprimis insontem ducere curem,
36 sollicitudinibus vacuam, plenamque modestae
37 laetitiae, qua mentis onus quodcumque reponam.
38 Hinc est quod fidibus numeros aptavimus olim,
39 et dulci teneras cantu complevimus aures.
40 Nunc vero integros, perrarum carmen, iambos,
41 quos jam temporibus priscis vix unus et alter
42 ediderat paucos (verbo gravis invidia absit)
43 tentare haud vano conatu forsitan ausim.
44 Hosce Tryphon frater leget optimus atque probabit,
45 ut quondam lyricos non adspernatus habere
46 scrutarique meos voluit conferreque summis
47 vatibus his, quorum vestigia semper adorans
48 prosequor aspicioque procul, contentus ut infra
49 subsideam obtutuque haerens oblecter in uno.
50 Ille per Aonii spatiabitur ardua collis
51 culmina ; tu mecum secreta in valle subibis
52 antra volens edera et musco vestita virenti.
53 Hic nemus et liquidi norunt sua numina fontes,
54 imaque nec puduit faciles invisere Musas.

AD BERTUTIUM LAMBERTUM PRIMATEM TARVISINUM
HOMINES NON EUM, QUEM DEBERENT, FINEM QUAERERE

S1_02 v.1 Saepe ego, Bertuti, compresso in pectore risu,
2 mortales miro volvi per inania curas ;
3 interdum, nequis vitio mihi vertere possit
4 haud veritus siqua ingenio permittere curem,
5 illuc immissis adeo delabor habenis,
6 vix ut surgentes valeam cohibere cachinnos.
7 Nam quotiens animo scrutor quo tendere nostrum est
8 peneque diversum video spectantia signum
9 omnia quae nobis aptantur spicula cornu,
10 apparet totiens manifeste qui stupor intus
11 humanas habeat mentis, quae tramite recto
12 propositum nequeuntque sequi nec cernere finem.
13 Principio insevit nobis natura perennes
14 igniculos, quibus accensi conquirere rerum
15 semina possemus nec non per lubrica firmos
16 ferre pedes verique invento insistere calle.
17 Hinc varie expulsis artes fulsere tenebris,
18 quae regerent certum per iter mortalia corda.
19 Namque aliae, quantum possit promittere sola
20 cognitio, tanto contentae lumine praebent,
21 se nobis comites, seu per concreta perenni
22 materiae motuque obnoxia, sive per illud
23 quod mens ex iis seducit fingitque remotum,
24 seu per sensilibus vere semota tenendum
25 est iter, et pura caelestes mente petendum.
26 Ast aliae his etiam cognatae quid sumus ipsi
27 et quod opus nobis proprium et qui denique finis
28 expediunt ducuntque pios verosque per actus
29 humanum genus, ut semet virtutibus inde

30 ingenuisque domos curis et moribus urbes
31 expleat, ac justis mortalia legibus aequet
32 unde scatet plene liquidi fons purus honesti,
33 ex quo quid nosse et quantum decet ac quibus uti
34 conveniat quaeve elargiri quidque periculis
35 sive labori est praebendum, qua parte decori
36 danda opera, haurimus ; nec non ut candida nobis
37 religio et cultus divini numinis insit,
38 qua sine nil horum esse potest, nec profore quicquam.
39 Quae cum sic habeant, quem nam de millibus unum
40 invenias, qui tanta, ac non contraria curet ?
41 Quem non praecipitem cunctarum inscitia rerum
42 sic agit, ut nusquam titubet nulloque feratur
43 errore ? At contra quis non ad parvula quaeque
44 haeret et offendit minimis obstantia rimis ?
45 Quis non alterius quae sunt, iis certat abuti,
46 seu fas sive nefas ? Erga quis honesta benignus
47 nunc opera inventus ? Quis inertis e pectore tristem
48 segnitiam pellit ? Quis non vel turpia quaeque
49 et facere et fari consuevit ? Denique cui non
50 vana superstitio mentem suspendit inanem ?
51 Quid, quod avarities et honorum insana cupido
52 mortales adeo miseros exercet agitque
53 per scelera et fraudes, per vim quoque perque ferinos
54 et nocuos usus omnes, quo ducta furore
55 non sibi, non aliis ullo sub tempore parcit ?
56 O diras hominum pestes, et vulnera vitae !
57 Nec me animus fallit, quam non haec posse probari
58 in vulgus videantur ; ita tamen ipse teneto,
59 nullam aequae ingeniis sublimibus esse fugandam
60 perniciem, quam quae misera sub pectoris ampli
61 ambitione latet, sensim namque illud edendo
62 dejicit atque animi cogit mox esse pusilli.
63 Nec minus his fugiendus amor sceleratus habendi,
64 quo nil sordidius, nihil et quod ad ima ruentes
65 nos adigat magis, ex altoque exturbet honesto.
66 Felices nimium mortales, cernere si se
67 interius possent ! Neque enim per devia quoquam
68 errarent, sed iter rectum certosque regressus
69 instituant illuc, unde olim accedere terras
70 posse datum est illis, et eodem posse reverti
71 rursus pro meritis, ubi mens conversa superne,
72 principio rerum summo proprioque propinquans,
73 insinuet prorsus solam sine corpore soli
74 felicique illic vita vacuaque laborum
75 exemptaque libidinibus curisque fruatur.
76 Hic erat ille animi risus spernentis aperte
77 humana et sese occulte tollentis in altam,
78 quam quaerit speratque, viam, qua semper anhelet
79 inventa, donec placidae per munera pacis
80 corporea exutus turbarum labe quiescat.
81 Haec ego non ut iter, Bertuti, notius exstet
82 id tibi, cum tu eadem per te sapis omnia ; sed quo
83 parvula significem vacuae conamina mentis
84 utque, mea si forte aliquid prodesse virili
85 jam valeo, tentem currenti subdere calcar.

LAURENTIO LAURETANO PATRITIO VENETO, VARIIS MODIS HUMANAS CURAS MINUI

S1_03 v.1 Laurenti, Quod Nostra Legis Doctaque Frequenter
2 scripta manu versas interque negotia nugis
3 his levibus prono demittis pectore mentem,
4 id facis ut, lautas epulas et oluscula cenae
5 commiscens uni, forsans fastidia tollas
6 quae quandoque gulae certant praestringere gustum,
7 aut forsans quod et ampla putes pendere minutis
8 Scilicet, et parvis, velut aiunt, magna juvari.
9 Vos etenim interdum proceres, cum publica cessant
10 munera, migrantes alio disceditis urbe,
11 posthabito vel opum vel honorum pondere ruri.
12 Hic aut culta suae mandantur semina terrae,
13 aut Cereris lectas fruges Bacchive liquorem
14 ferre domum mitem juvat, aut per prata manipulis
15 floridulis implere manus et tempora sertis
16 vincire et Zephyri bene olentis ire sub auras,
17 venarive palam quavis ratione modoque,
18 aut choreis passim ludentem invisere pubem,
19 agrestive etiam, si fas, incumbere amori ;
20 nec minus et Nymphis operam dare ferreque crebros
21 inter Amadryadas et Oreadas undique gressus
22 et Musis adhibere animum, tum valle sub ima
23 collibus aut altis meditari et ludere versus.
24 Sed tamen interea rerum deponere curas
25 non adeo promptum est, quas affert insita semper
26 sensibus urbs imis, quin pars huic maxima mentis
27 serviat et parvi subito tum caetera pendat.
28 Verum haec ipsa vicem variantis cuncta medelae
29 esse loco reputet facile is qui ludicra vatium,
30 ut tu, forte legens gratum sibi vertat in usum,
31 ingenui quamquam propria haec industria moris.
32 Sic etiam dulci cantu consuevimus aures
33 concentuque fidis suavi complere canorae
34 signaque sic caelo affabre diducta peracri
35 inspicere artificis digna cum laude solemus
36 penniculoque litas docto spectare tabellas
37 pergimus atque oculos miranda pascimus arte.
38 Ac variis ultro illecebris sic denique capti,
39 nunc has delicias sani nunc poscimus illas.
40 Nimirum humanae sunt haec solacia vitae,
41 quae dum continuo fluctu vexata laborum
42 fertur, ad hunc fessam recipit se provida portum.

HORTATUR ANDREAM CASTRUM, UT INANES HOMINUM CURAS RIDEAT

S1_04 v.1 Castre, meos inter pars non temnenda sodales,
2 quem mihi constanti devinxit pectore sidus,
3 sidus quod nobis aequalem temperat horam,

4 unde tenax semper dependet et una voluntas ;
5 jam dudum cupio tecum ridere, quod ambos
6 nos juvet, et nobis, si quicquam est utile, prosit.
7 Estne quod exoptent homines magis atque beatam
8 felicemque diu certatim ducere vitam ?
9 Nil porro invenies, quaeras licet, et tamen istuc
10 vivere quod cupimus, non umquam vivimus ipsum.
11 Nam bene cui tantum est, ut, si tecum ipse parumper
12 consideat, subito non sit tibi mille querelis
13 aurem laturus, tamquam infelicior omni
14 tunc agat et nulla non conditione minor sit ?
15 At si pauper erit, quamquam fortasse suamet
16 culpa mendicat, fatis tamen imputat et se
17 sideribus plane natum mentitur iniquis.
18 Pars autem, siquid paulum minimumque recedit
19 a recta cursu, qua se prius ire parassent,
20 protinus exclamant secum infeliciter actum.
21 Est quem nulla diu delectent gaudia, nullae
22 blandiciae, cuncta usque adeo fastidit, et illud
23 quod cupiit jam, mox renuit stomachosus et odit.
24 Sic omnis queritur tantumdem, ac dum dolet omne
25 amittit, propter quod sic tristatur, et ipsam,
26 cui tam semper hiat, festinat perdere vitam.
27 Hinc ego disrumpor risu, quod vivere semper
28 quaeramus, numquam interea comitante dolore
29 vivere contingat, nisi tu fortasse vocaris
30 id vitam, tristis quod circumplectitur angor.
31 Hic igitur risus meus arridere vicissim
32 Te cupit atque graves animo deponere curas,
33 ut placido mecum studeas defungier aevo
34 quod superest tantum, permittens caetera divis,
35 quo se cumque dabunt, quibus haec mortalia curae.

AD VALERIUM SUPERCHIUM PISAURENSEM
IN EOS QUI SERMONUM VIM PARUM INSPECTANT

S1_05 v.1 Sunt, Valeri, quibus hoc opus, ut tenue, illico cunctis
2 spernendum doctis videatur, et ipse etiam, qui
3 sermones humili affectem distinguere versu
4 diductos facili puroque ex ore, nec ullam
5 splendoris speciem quaerentes, donec aperte
6 Extra depromat animus, quod concipit intra.
7 Quis ego sic quamvis assentiar, ut mihi nullam
8 hinc laudem studeam conquirere, non tamen ab re
9 nunc fuerit brevibus verbis fortasse referre
10 quod domino quondam prudens cocus. Ille saporum
11 per modulos omnis concinnam reddere cenam
12 curarat, licet huic nulla haud nostratia inessent.
13 Hic vero, tamquam fatua insint omnia, quaeque
14 forte adspernabatur. Cui cocus : "Aut, here, non est
15 nunc stomachus bene habens tibi, vel non haec sapiunt, quae
16 externo monstri nullo condita sapore,
17 grata valentibus esse solent, et profore sanis."
18 Sunt igitur qui non aliud sibi prorsus adoptant

19 quam numerum ac strepitum verborum magna sonantum
20 atque parum intro aspectant, nec qui sensus in illis
21 claudatur, qualesve trahat, quibus haereat apte,
22 attendunt, ut non aliena in corpore membra
23 consistant, verum simplex videatur et unum
24 quod loqueris nec non pure nitideque relatum.
25 Atque ideo repens per humum sermo et bene cultus,
26 cui gravis atque ferax morum sententia subsit,
27 sordibus expleta tantis non aure probatur.
28 At docti, quales et frater grandior et tu
29 atque alii, quos nunc numero comprehendere non est,
30 hunc admirantur quotiens expendere secum
31 secreti tamquam divina poemata possunt.
32 Et nos, siquid amor Musarum proficit, illuc
33 parvi nonnumquam descendimus altaque supra
34 spectantes ima tenues in valle vagamur.
35 Quanquam, o si dudum, quod jam mens augurat, umquam
36 advenient sperata meis alta otia votis,
37 forsitan et sacri tentabimus ardua collis
38 culmina secretum per iter, qua pergere paulo
39 ante ausi, tantum progressi venimus, illic
40 hos ut dictarim sub amici nomine versus :
41 "Regia magnanimum proles invicta parentum,
42 qui tibi nunc surgunt juvenili in pectore sensus
43 quodve animo exagitas opus, et quae facta, perenni
44 tempore quae vigeant, tecum meditaris et alto
45 inquiris studio, nulli cessure priorum."
46 Et reliqua his forsitan non dissona quae, puto, nosti,
47 et quae nunc, monitu Franchi, de vertice tanto
48 rettulimus tumidi, nec enim sermonis erat res
49 exigui, nec humi serpentis vallibus imis,
50 cum primo affatur genitum de sanguine regum
51 Hesperiae, sacro quem quondam e fonte levarat
52 illic Romanae dum magna negotia sedis
53 tractaret ; nuncque illi gratetur, quod abunde
54 fulserit in nitidis praepes victoria pennis.

AD LEONARDUM PORTUM VICENTINUM
RISUS VARIARUM CIRCA REM LITTERARIAM PRAESERTIM OPINIONUM

S1_06 v.1 Hosce jocos quoniam de me tibi saepe requiris,
2 nunc adeo vacuae mentis cum simus uterque
3 experiar, Porti, si te contingere possit,
4 qui quocumque feror, mihi se fert undique risus.
5 Quisque suam primum tanti facit et putat artem,
6 ut nihil alterius, seu quod sic callida nobis
7 natura ingenuit, proprios ut quaeque facultas
8 fautores habeat et se tueatur in illis,
9 seu quod praecipue laudi damus illa quibus nos
10 indulgere juvat, vel quae nos posse putamus.
11 Unde aliis aliud studium, variisque tenetur
12 afficiturque animus, propriisque incumbit in actis.
13 Atque suo insistens operi, quo fungitur, auctor
14 sedulus interdum sic se miratur ut infra

15 se positum quodcumque putet ducatque minoris.
16 Quin et amicorum rebus capiuntur amici
17 nonnumquam nimis, et quae jam fortasse reprendant
18 in reliquis, illic tamen admittuntque probantque
19 atque aliis alios, ut res, praeponere certant.
20 Est etiam ingenitum multis, ut tempora prisca
21 anteferant nostris semper laudentque quod absit
22 longius et dudum memori se subtrahit aevo,
23 tamquam nulla illis veniant laudanda priusquam
24 innumera annorum series processerit ante.
25 Haud equidem infitior quod sit veneranda vetustas
26 semper et huic partes laudis deberier omnes.
27 Sed miror quonam illa modo sibi cuncta pararit
28 ut reliqui nobis nil fecerit atque volentes
29 hac nos segnitie misera sic sparserit ut, dum
30 magnorum similes fore desperamus avorum,
31 nil etiam penitus nobis ducamus agendum.
32 Sed tamen haec illi. At contra sunt et quoque qui se
33 temporibus priscis aequent, abstrusa secuti
34 nescio quae, quae jam, siqua obvia forte fuissent,
35 intonsi horruerint veteres accedere tesqua.
36 Atque ita per salebras omnes et iniqua locorum
37 huc illuc lati offendunt, ut jam rear illis
38 callosis cunctos pedibus subvertier ungues.
39 Quid ? Quibus haud artes possunt satis esse priorum
40 aut qui de rebus cunctis permulta loquuntur
41 quive student aliis docti apparere tacendo
42 et qui velle assuere et fastidire vicissim
43 omnia nec gustu deduci prorsus ab uno :
44 his igitur cum tu occurris saepissime monstris,
45 nam raro haud credo, risus inhibere potes ne
46 exsiluisse tibi toto de pectore certent ?
47 Atqui ego ad hos pridem facilem te, me Hercule, novi,
48 ex quo jecisti salsos in Castora lusus,
49 Castora qui demens, dum respondere parasset,
50 in se plura quidem, quam tu, contraria dixit.
51 Ipse etenim, ut de me fatear, quod forsan habebit
52 offensos quosdam, non possum ferre, nec intra
53 cur teneam ac saltem labiis inspergere summis
54 non valeam, video ; facilis quod me quoque risus,
55 nec tamen effusi finxit natura cachinni.

AD IULIUM, SERVI PERRARI PROSOPOPEIA

S1_07 v.1 Si vacat interdum per tanta negotia, Juli,
2 quae geris exigui non nil audire parumper,
3 hoc tenui sermone velim tibi pauca referre,
4 utpote qui cupiam rationem reddere vitae
5 exactae domino servus bonus atque futurae
6 quod superest quonam studeam traducere pacto.
7 Hic igitur placidam, quaeso, mihi commodet aurem
8 quae nunc, quae semper tibi erit clementia cordi.
9 Ex quo me puerum pater huc accedere jussit
10 prudens ut tenerum primis formaret ab annis,

11 ex illo tantum teneor virtutis amore
12 atque adeo illius presso vestigia passu
13 insequor, officio nulla ut per tempora desim
14 quin illi insistam semper, ne transfuga partes
15 inferar adversas neu certa relinquere signa
16 imperer, a recta paulum inclinare coactus.
17 Hinc mihi perpetuus circum praecordia fervor,
18 exiguae quamvis maneant, intendere vires
19 semper avet, quibus ipse queam per condita rerum
20 involucra expediens atque extricatus abire.
21 Dulcibus hinc etiam Musis incumbere certa
22 lege juvat, seu cum gravibus dissolvere curis
23 pectus iners studeo, seu cum perfundere mentem
24 est opus illecebris et honesto inspergere ludo.
25 Nec minus interea gratum est si, quantulacumque
26 sedulitas nostra est, omni tibi tempore servit,
27 si quoque et huic glebae jam nunc inducere semen
28 instituo, unde mihi spes est non vana tuarum
29 mox rerum similem cumulo desumere frugem.
30 Hic mihi continuus vitae tenor, hunc mihi semper
31 ipse Deus, quo me voluit consistere, servet.
32 Nec mihi sit potior via quam quae tramite recto
33 in tua, si quicquam declinem, jussa reducit,
34 ne quod forte levi formicae contigit olim
35 arguar exemplo illius vitare nequisse.
36 Haec igitur mores hominum mirata, quod uno
37 saepe loco nequeant contenti degere, verum
38 nunc has nunc illas mutare et quaerere sedes
39 constituit secum peregre semel ire per orbem.
40 Et jam nescio quot spatii prorepserat ulnas,
41 cum caput ecce nitens detracta pelle caballi
42 offendit spectatque admirans, moenia magnae
43 urbis ceu videat, circumque hinc fertur et illinc
44 atque aditum quaerens tandem multa ingreditur vi.
45 Nec momenta trahit brevis aevi cuncta pererrans
46 indefessa, petit donec perplexa latebras,
47 in quibus esse solet sedes non aequa cerebri.
48 Tum vero laeta inquit : "Et est haec regia summi
49 principis, et nullis habitatur gentibus, ergo
50 nostra erit." Atque animum mox concipit et sibi jam tum
51 dives et inventi regni regina videtur.
52 Verum ubi nox illam admonuit potusque cibique,
53 sperataeque simul sensit vacua omnia frugis,
54 mane cavum repetens regalia munera ridet
55 et se, tam fatue sibi quod tum credidit, odit.
56 Haec adeo permulta valent ad commoda vitae,
57 parvula sint quamvis, neque enim non ulla putandum
58 auxilia interdum e tenui contingere posse.
59 Extentos in casses Brutorum inciderat rex
60 (non multis nunc te, brevis est fabella, morabor) :
61 hunc forte intorto exiguus mus fune revinctum
62 quadrupedem et toto porrectum invenit in antro,
63 cujus opem implorat supplex leo, at ille capessit
64 jussa lubens domini, prope adest et vincula rodit.
65 Hic abit et grates, poterit siquando, referre
66 pollicitus, parva vi magna pericula vitat.

67 Illuc nunc redeo, primus defluxerat unde
68 jam sermo. Haud ullis opibus pervincere quisquam
69 posset, uti longo durati tempore moris
70 tantillum imminuam, primum ut non prosequar omni
71 cura, opera, officio teque et tua jussa, sereno
72 aspicias vultu modo me ; deinde optima siqua
73 apparent, non usque velim pedibus manibusque,
74 ut vetus est, et adire et complecti, ut mihi vires
75 spirarit modicas natura atque auxerit usus.

HIERONYMO BONONIO POETAE TARVISINO

S1_08 v.1 Quisque suum sequimur sidus fatale, Bononi,
2 quo trahit, et nobis illud sic imperat ut vix
3 effugiat quisquam mandata subire, licebit
4 sit nulli penitus hominum parere necesse.
5 Haec tibi doctorum sententia prisca virorum
6 haereat : hac nulla est potior, nec sanctior ulla.
7 Sic dum forte gravi et constanti ducimur astro,
8 in duram morbi speciem devenimus ipsi.
9 Ille etenim Maia genitus qui praestat ad usque
10 doctrinas aditum quaerentibus et studiosis,
11 haud satis ipse habilis, faveant cui cetera caeli
12 sidera, destituit, quondam quos foverat, omnes.
13 Hinc ego, qui Musis, ut parvae in carmina vires,
14 incumbo et conor vulgi me demere turba,
15 sideris haud valui sortem vitare malignam.
16 Nec nobis, ut ais, studiorum grata meorum
17 sedulitas nocuit, potuisset nam quid obesse
18 quod facias certe moderanter quodque libenter ?
19 Nec mirere, gravis si nos premit impetus astri,
20 nanque vides mutata quidem nunc tempora rerum,
21 atque eadem longe diversa prioribus. Unde
22 tam cito, ni commota feri violentia Martis
23 saeviat, atque atrox Saturni stella moretur
24 quo Jovis et Veneris favor adsit, Mercuriusque
25 haereat ipse malis, celeres et Luna meatus
26 approperet saevam in rabiem, sed et ipsa recondat
27 lumina Phoebus item, Phoebus, qui lumina praebet ?
28 Nonne vides ut nunc omnes in bellica raptis
29 festinent animis, modo qui sic munera pacis
30 gaudebant tanta placidi tractare quiete ?
31 Scilicet ille ferox vertit qui martius ardor
32 omnia nunc cunctis caelestibus imperat, alta
33 parte poli dominus residens et cuncta ministrans.
34 Nec tamen haec tantum nobis caelestia credas
35 ostendere, sed his multo graviora minari :
36 exilium, tormenta, fames, incendia, pestes,
37 diluvia exhaustusque maris, terraeque tremores,
38 fulmina, terrores, tonitrus, fulgetra, cometas.
39 Bella sed imprimis portendunt, horrida bella,
40 quae fore jam posset quisquis praescire, quod atram
41 principibus mentem videat bellare paratis.
42 Ad quos pro se quisque preces intendere supplex

43 debeat ut tantis desistant, et mihi jam nunc
44 carmine sublimis libet exclamare poetae :
45 "Ne proceres, ne tanta animis assuescite bella."

IOCUS

S1_09 v.1 O qui me tanti voluere in luminis oras
2 prodire et tenebris exemptos noctis opacae
3 vitare obstantis scopulos, et ducere tandem
4 fluctivagam in tutum maria alta per omnia cymbam,
5 deinde per apricos late loca proxima campos
6 ire, quibus verni spirant viridantibus aequa
7 temperie Zephiri, quibus et cum floribus herbae
8 non aestu, non vi concreta frigoris arent
9 et nocuae absistunt volucres, nec lubricus ullis
10 innatat anguis aquis, nec humi mala vipera serpit,
11 nulla nec absistit fera, quae violenter aduncis
12 unguibus ingluviem, rabidis aut dentibus explet ;
13 plurima sed querulis avium concentibus arbor
14 directa in numerum resonat, nemorique canora
15 umbrifero et vitreis respondet fontibus Echo ?
16 Hinc calathos replet fruticis Pomona beati
17 fetibus inque sinus florum dea veste reducta
18 textit odoratis residens violaria sertis,
19 quas inter fecunda Ceres spatiantur et illi
20 ruralis pleno colludit copia cornu.
21 Tum lento Charites videas incedere passu
22 permixtas Nymphis varie ludentibus ampla
23 planitie, at Satyros illis intendere passim
24 insidias, contra Satyris illudere Nymphas.
25 Interea volitans circumque supraque Cupido
26 intendit solidum cornu exhauritque pharetram.
27 Lusibus alma parens illi comitata jocisque
28 respondet paribus curis seque inserit ultro.
29 Exercet viridi choreas in gramine Bacchus
30 ambrosio intonsos perfusus odore capillos,
31 pampinea insertis ornatus fronde corymbis
32 exultatque hilaris genius gestuque soluto
33 invitat resides animos. Tum pocula fessis
34 Lemnius exporgens large deus ipse ministrat
35 et facie informi risus et dispare gressu
36 commovet, haud renuens ludenti parcere turbae.
37 At multo imprimis senior prolutus Iaccho
38 Silenus somnoque oculos subeunte gravatus,
39 forte ut erat pando recubans summotus asello
40 labitur. Hunc Faunisque et monticolae Satyris
41 circumstant fremitu ingenti, pars tollere prona
42 instat humo fusus viridi, pars tempora circum
43 exanima infundunt refoventis corpora rores.
44 Accurrunt veste undanti passisque capillis
45 Naides in risum effusae Dryadesque puellae.
46 Hi super impositum dorso capitique sub antrum
47 sublimem fessi referunt, ubi diva Voluptas
48 praesidet umbroso sub amoeni culmine collis.

AD LAURENTIUM ABSTEMIUM,
CUI SERMONES SUOS COMMENDAT, QUOS EIUS HORTATU EDIDERIT

S1_10 v.1 Siquid, Laurenti, est quod quos haud vidimus umquam
2 cogat amare, hoc est imprimis splendida virtus,
3 est deinde absentes si nos sentimus amari.
4 Verum ut te observem virtus an amor faciat quo
5 me sic absentem dudum complecteris absens,
6 in dubium merito quisquam revocaverit, ut qui
7 utrorumque pari perpendat pondera lance.
8 Non tibi postremus datus est locus inter honestos
9 et nostri doctos aevi, sed proximus aequas
10 qui frustra studiis alios praecurrere certant :
11 hoc habet ut justo te prosequare aequus honore.
12 Sed quod nos et nostra tuo dignaris amore,
13 mutuus hunc contra affectus debere fatetur
14 se meus, atque pari gratae par gratia menti.
15 Nam quod epistolio suavi me hortaris ut edam
16 carmina quis olim dulcis affabar amicos,
17 Hoc amor, haud res ipsa, facit, qui plurima celat
18 nec sentit sparsos in amato corpore naevos.
19 Nam quid habere potest simplex in carmine risus
20 quod lector prudens simul et doctissimus optet ?
21 Lusi equidem, fateor, Musasque sub haec quoque vidi
22 nobilis ima jugi lento procedere passu ;
23 vidi ipse audens, nec facile ipsa haec tenuia lusi,
24 in tenui quamquam labor una et gloria certet.
25 Quae quoniam cupide sic exspectare videris,
26 permittam, velut e nido quandoque relicta
27 matre leves pulli exsiliunt temereque feruntur,
28 nostra tuo ut monitu genitorem pignora linquant.
29 Tu commissa tuae fidei quocumque vagari
30 ne sinito, inque plagas ne tendant illa caveto.
31 His etenim, ut mos est hominum, tenduntur ubique
32 retia, vitali fruitur donec pater aura
33 praesertim, nam quod vivat pater officit illis.
34 Sunt tamen egregii moris, qui pondera rerum
35 expendunt nec nuncne supersit, sitve quis auctor,
36 tunc animo advertunt, filo cum ducier uno
37 cuncta vident, uno pendere et pergere ductu,
38 iudicio quibus acri et recto praedita mens est.
39 Hos opus, haud auctor movet aut millesimus annus.
40 Sed veluti siquis tabulae pictoris inhaeret
41 obtutu primo ignoti, quia picta placent, mox
42 nomen laudandi artificis patriamque requirit
43 ut magni faciat cujus spectaverit et rem,
44 sic et prudentes doctique aliena tuentur
45 ut sua collaudantque faventque quibusque, nec ante
46 inquirunt cujus, quam lecta frequenter honestent
47 laude palam merita, si laude haec digna putentur ;
48 auctorique diu vitam, quo plurima ludat,
49 exoptant, illique simul gratantur et aevo
50 sub quo contigerit nascenti adolere poetae.

51 Quales ipse quidem, si fas, veneratus adoro
52 in terris, qui sacra ferunt nitidissima divis
53 Aoniis inter Nymphas, et numina summi
54 verticis unde latex per gramina dulcis Hymetti
55 diffluit et fulvo flavescit purior auro.

SERMONUM LIBER SECUNDUS

AD NICOLAUM FRANCHUM PONTIFICEM TARVISINUM

S2_01 v.1 Florentis quondam memores dulcisque juventae
2 lusimus, et teneris non nil permisimus annis
3 sive elegis seu mox lyricis, numerisque modisque
4 disparibus votum mentis mihi Musa reclusit.
5 Et poteram et certe nunc tandem, Franche, quiessem,
6 ni tua me cum saepe alias, tum commoda nuper
7 gratia summosset residem vel nempe vacantem
8 diversis multo studiis, dum reddere grates
9 ipse tibi quantum valeam contendere conor.
10 Ac neque grata magis mihi nec jocundior ulla
11 res fuerit, quam si videar te digna locutus
12 et gravibus tantas pertingere vocibus aures.
13 Sed quis erit modus ? Aut ubi nam consistere primum
14 Mens queat ? An quo jam soliti decurrere campo
15 pertritoque pedem et vulgato calle feremus ?
16 Anne illud potius quod amat maturior aetas
17 et tua prae se fert toto reverentia vultu,
18 illud erit nobis iter, ut per devia longe
19 multum errans seseque inter variabile vulgus
20 linquentes nos et recta et vix cognita paucis
21 semita perducatur, quae se iis angustior offert ?
22 Pierides, vos hunc, neque enim nescitis ut altum
23 tendit iter, brevibus spatiis ostendite callem
24 et date scandenti facilem per iniqua laborem.
25 Difficilis quondam fuerat nec acumine parvo
26 quaestio prudentis inter variata priores,
27 ecquis erat rerum propria sub imagine finis
28 quaerendus nobis, an num foret usque vagandum.
29 Inventae huic gravior succedens altera suasit
30 quemque sibi ut sua dictaret ferretque libido,
31 et facere et servare modum finemque bonorum.
32 Namque, ut constiterat semel hunc unum esse neque ultra
33 tendendum at contra simul huc humana referri
34 omnia, tum varie quaesitum quid foret illud
35 quo se dirigerent homines et cuncta referrent.

36 Hinc aliis aliud visum diversa secutis,
37 ut virtus, ut honos, ut opes, ut serva voluptas.
38 Haec ego dum graviter mecum pro parte virili
39 exagito intereaue hominum praenosse necesse est
40 officia, occurris tum tu mihi quantus in illis
41 visus es atque etiam appares, cum publica tractas
42 et privata pari virtute negotia cumque
43 in magnis parvisque unus videaris et idem.
44 Atque haec cum veluti divina mente profecta
45 eveniant, quodcumque tibi semel ore vel alto
46 pectore consilium exciderit, tum protinus illud,
47 quis opus est, cepere boni sanctumque tuentur.
48 Hinc adeo quod saepe tibi quam plurima Summi
49 injunxere Patres quae mox effecta dedisti
50 omnia diversi non unis partibus orbis.
51 Externos etiam hinc reges cum missus adires
52 multaque cum faceres his grata et magna referres,
53 perficis ut miro te complectantur amore,
54 quem durasse velint et ad haec quoque tempora servent.
55 Hinc quoque quod magno sacrorum munere functus
56 ad Venetos proceres, nulli quod contigit ante,
57 septenos illic totos impleveris annos.
58 Quin tuus hinc populus, moliri publica postquam
59 desisti et propius jam pastor ovilia servas,
60 non speculatorem custodemve invidet ulli
61 et te, si fas in terris, ut numen adorat.
62 Ipse etiam, nam parva solent adsistere magnis,
63 pone sequens atque haec tranquilla mente volutans,
64 quod possum, ad Musas aditus et carmina tento,
65 ut tua me, dum fata sinunt, benefacta canentem
66 audiat et praesens nec postera nesciat aetas.
67 Haud secus egregii vates habuere benignis
68 principibus meritas grates et digna tulerunt
69 praemia, nec poterant iis quicquam reddere majus
70 quam laudem aeternumque manens in secula nomen.

AD IOANNEM ANTONIUM SCHOLAM FRANCHI PONTIFICIS NEPOTEM
EXHORTATIO AD VIRTUTEM

S2_02 v.1 Cur, Schola, radicem perhibent virtutis amaram
2 esse, sed illius mira dulcedine plenos
3 latius effusa pendere ex arbore fructus ?
4 An, cum sola queat facere et servare beatos,
5 haec eadem voluit prae se quoque ferre labores ?
6 An vero in culpa est animus, qui, mollis et aeger,
7 expertem morbi causatur et improbus ipsam
8 virtutem vitio, cogente libidine, miscet ?
9 Namque capescenda nihil in virtute laboris
10 usquam erit, ardenti tibi si generosa voluntas
11 affuerit, quae dura valet mollescere, nedum
12 suavia complecti studioso pectore possit.
13 Principiis si forte tibi gravis illa videtur,
14 haud ita credideris vere, sed sensibus intus
15 corruptis aliam tunc apparere, nec illa

16 indutam specie, qua debuit esse, videri.
17 Ac veluti affectis, quamquam sint dulcia gustu
18 apposita, ingratus sensus deludit amaror,
19 sic quibus ulcus inest animo, quod dira cupido
20 fecerit, ii nequeunt oppressae mentis acumen
21 exerere, ut norint quantum disjuncta labore
22 aeternum socia coeat virtute voluptas.
23 Tu genus hoc hominum, mala ne contagia serpant,
24 evitato prius quam duci robore firmo
25 incipias et adhuc tenerae sunt pectore vires.
26 Namque exempla tibi ne sint aliunde petita,
27 ipse domi quae imiteris habes, seu ducere vitam
28 doctrinae juvat in studiis, seu rebus agendis
29 exercere velis famamque extendere factis.
30 Hinc avus, hinc praesto sit avunculus et tibi calcar
31 currenti adjiciant : ille ut suspendat in altum
32 egregie mentem nosti, siquando per ignes
33 accensam aethereos caelesti lumine replet ;
34 hic vero ut latis humeris ingentia rerum
35 pondera sustineat, quotiens est jussus obire
36 munera, quae nulli melius mandaverit umquam
37 Pontificis Summi majestas, nec quibus alter
38 assuetus plura diverso gesserit orbe.
39 Hi tibi ductores igitur sub lumine tanto
40 praecipuum callem ostentent, quo pergere tutus
41 arboris ad summum atque, acri radice relicta,
42 virtutis valeas dulcis contingere fructus !

AD NICOLAUM FRANCHUM

UT POST MULTOS LABORES QUIETI TANDEM SE DEDAT, HORTATIO

S2_03 v.1 Est operae pretium, cum primum e litore funem
2 solverit et sese dederit moderator in altum,
3 ut minimo quocumque etiam in discrimine curae
4 omnia sint illi, salvum si seque suosque
5 esse velit valida cum tempestate feretur.
6 Sic cui contigerint rerum moderamina, nullo
7 namque minore quidem in fluctu jactabitur, omnem
8 vim teneat simul et rationem, Franche, necesse est,
9 qua consurgentis valeat superare procellas.
10 Hinc solitos reges nosti conquerere toto
11 ex numero egregios virtute et moribus aptos,
12 qui sibi consiliis praesto prudentibus adsint.
13 Quid maris in tanto grandi sub pondere pressam
14 naviculam Summi Patris exercere putandum ? Et
15 quam vario curarum illum sub fasce teneri
16 cum tu, quem cymbae tua te prudentia fecit
17 hujus ut interdum posses tractare rudentes,
18 et vastum extento pelagus decurrere linteo,
19 tot nunc sustineas et tanta negocia, quorum
20 majus onus super inducis quam ferre tuis est
21 par humeris, qui multa diu tam magna tulerunt ?
22 Nec subit interea quam vanum e marmore litus

23 spectare, ut tuto valeas te condere portu,
24 ni semel incipias illuc torquere carinam.
25 Quod si forte roges ubinam locus ille quietis :
26 "Montibus his", possim tibi respondere tuismet
27 innixus verbis, et re quoque, namque salubri
28 temperie caeli praestant, ut qui pote nunc te
29 tam cito reddiderint sanum recteque valentem.
30 Suppetit hic etiam cunctarum copia rerum.
31 Est et amoenus ager secessibus undique septus,
32 mens ubi turbarum cumulum deponere possit.
33 Non tamen hic, quamvis tot rerum est praeditus usu,
34 excutiet solitas aegro de pectore curas
35 est animus nisi compositus, qui se quoque dignum
36 ipse loco faciat, qui clavum dirigat, et qui
37 haec subeat sospes plenis semel hostia velis.

TRIPHONI CHABRIELO PATRICIO VENETO,
QUICUM EA RIDET, QUAE VULGUS ADMIRATUR

S2_04 v.1 Hic tuus huc aditus fuerat mihi carior auro,
2 care Triphon, abitus vero est insuavis, et ipsa
3 non aloe nec felle minus inamabilis, ut qui
4 a nobis tacitus discesseris atque repente ;
5 nec triduum totum, ut soliti, conviximus una,
6 forte domi utrique pluviis nivibusque retenti.
7 Sed quoniam sic ipse tulit casus, tibi nunc quae
8 coepimus expediam sermone hoc, non sine risu,
9 qui sapit interdum rebus cum spargitur apte.
10 Si quae magna vocant, et quae clamoribus explent
11 grandibus, inspectes, paulo differre videbis
12 a minimis, et ab iis quae jam puerilibus annis
13 egerunt curis levioribus atque jocosis,
14 omnia cum facerent commoti sensibus aequae
15 ut dominis, et nunc etiam impellentibus iisdem
16 haec majora gerant, sed solis non tamen iisdem,
17 quippe quibus male mens accessit prava sororum
18 agmen agens trepidum secum fraudum ambitionumque
19 inter avaritiae sordes et taedia luxus.
20 Ac ne te multum morer aut te longius ire
21 permittam, scis ipse quidem, quod ubique patescit,
22 interdum quam vana fides mortalibus obstet
23 optata ne pace diu fortasse fruantur.
24 "Nunc ictum est coeuntque simul, nunc gaudia toto
25 Magna foro ! " Ride. "Nunc vicimus, omnia" ride
26 "prospera erunt". Sed enim non longum tempus et ipsi,
27 nunc socii, mox adversis stant partibus : eia,
28 in fraudes iterumque iterumque in falsa recurrent
29 foedera momentis brevibus, ridere nec optes ?
30 Ludentis pueros modo si differre solutis
31 lusibus, unanimes modo consentire viderem,
32 quae leviora darent mihi tum spectacula ? Vel quis
33 Major abundaret labiis de pectore risus ?
34 Iidem etiam miranda putant et maxima rerum
35 proelia tumque duces primores esse virorum.

36 Ast ego sic reputans opera esse immania bella
37 improbo, ni proceres melioris gratia pacis
38 moverit armaritque bonos defensio justis.
39 Pacis amant nam sacra boni, quibus ipsa benigne
40 natura ingenuit mitem sub pectore sensum.
41 Hos aut ipsa parens rebus praefecit agendis
42 justos, prudentis et fortes atque modestos,
43 quorum plena bonis vita est, et plena laborum ;
44 aut statuit similes caelestibus, et sapientes
45 edocuit rerum causas et praebuit illis
46 aurea felicem duxisse per otia vitam.

ALOVISIO ALEOTO CANONICO TARVISINO,
QUEM UT RUS SE CONFERAT HORTATUR

S2_05 v.1 Ver redit, et mare nos adiens transmittit hirundo ;
2 tu tamen urbis adhuc, Aleote, negotia curas
3 nec venit in mentem Pansacci gratia collis,
4 ut se vere novo passim pulcherrima profert,
5 quo te multiplici gestit conscendere cultu.
6 Urbe tibi atque tuis et amicis plurima tractas,
7 posthabeas tua amicorum velut omnia rebus,
8 grande quidem munus, quod te vulgo excipit unum,
9 et te, dum terris agitas, caelestibus addit.
10 Rure alis et refoves valido cum corpore mentem,
11 apta quies facilisque labos cum temperet illis.
12 Cuncta hic laeta die, sunt grata hic omnia nocte,
13 cum defessa levi requierint membra labore.
14 Parva cavo, dum saevit hyems, formica sub arto
15 consumit, quam tota aestate paraverat, escam.
16 Mox eadem e latebris, terras cum Sirius urit,
17 exsilit et densum sub divo mobilis agmen
18 explicat atque suum properat sibi quaeque laborem
19 sedula persistensque operi. Sic forte sub iisdem
20 temporibus nobis ruri vel in urbe morandum ;
21 sunt hominum divisa etenim sua tempora vitae,
22 si non haec eadem pravus praeverteret usus.

AD RISUM ITERUM CASTRUM,
QUICUM ALTERO SERMONE HUMANAS CURAS RISERAT, INVITAT

S2_06 v.1 Castre, iterum tecum, nam tu nec temnere nostros
2 jam pridem et tales consuesti quaerere risus,
3 tecum aveo rursus non nil ridere, quod ultro
4 sese offert dignum nostro propriumque cachinno ;
5 hic igitur, siquando tibi mens ipsa jocosus
6 apta fuit rebus, siquando admittier intra
7 ridiculos voluisti, alios dum tangere risu
8 posses, hic facilem da te mihi sic, ut et ipse
9 dum rides, turba venias derisus ab omni.
10 Quae bona sunt, quae non, vulgus nescire fatetur,
11 interdum quotiens illi non ulla libido,

12 quod raro est, menti tenebras offuderit altas ;
13 interdum vero semet miratur in illis
14 noscendis nec se melius discrimina habere
15 horum aliquem credit, quorum praecepta sub alta
16 pulpita densum humeris et hianti percipit ore.
17 Quale videbamus nuper, dum sancta frequentant
18 munera quis altum struerent pietatis acervum,
19 mane frequens mixtumque viris tenerisque puellis
20 et senibus puerisque, quibus fuit anxia cura
21 ante locum capere mediis quem sorte sub umbris
22 optassent, vel jam prima sub nocte parassent,
23 ut prope stipati arrectique propinquius aurem
24 hinc percepta domum senis almi dicta referrent !
25 Hunc ergo et similes populus cum audiverit apte,
26 facturumne putas aliquid quod jusserit horum
27 unus, sit quamvis vere sapientior illo
28 qui quondam e terris sublimis ad aethera raptus
29 proximius superos et caelum vidit apertum ?
30 Haud quaquam id credas, nam cum discessit, ibidem
31 praecepta et leges jussas moresque relinquit
32 protinus, et retro sua per vestigia fertur.
33 Aut etenim vanos iterum perquirat honores,
34 aut ipsum aggreditur rursus male sana voluptas,
35 aut si sordidior paulo est, quod saepius illi
36 contingit, durae per mille pericula mortis
37 currit ad immodicos quaestus parvumque lucellum.
38 Singula ne memorem, tot ducitur improbus inde,
39 perdita quot miseris turbantur pectora curis.
40 Nimirum prorsus aliud sentitque probatque
41 esse bonum, quam quod totiens audiverit et quod
42 extollunt meritis in caelum laudibus omnes
43 dogmata qui veris sanctissima vocibus ornant.
44 Ducit enim imprimis venerandum quod sua cuique
45 suadet inops animo molli dictatque cupido.
46 Nec magis exoptat aliud quam quo caret et quo
47 indiget, id finem solum putat esse bonorum.
48 Hinc aliquos videas (quis non haec riserit ?) ire
49 praecipites tamquam catulis mordacibus actos ;
50 inde alios contra, tardae testudinis aegro
51 more modoque, gradu metitos omnia certo
52 pergere et emensos numero comprehendere gressus.
53 Hos inter, medios quosdam, quos sic modo lentos
54 nunc sic praeproperos momento temporis uno
55 invenias, sic se diversos prorsus agentes,
56 paene ut dissimiles, nec eosdem dixeris esse.
57 Nec sese in pluris species praebere videndum
58 id reputes animal, solitum quod quenque referre
59 quem subter dederit dorso attigeritve colorem,
60 quam varie cupiunt illi quae non cupienda.
61 Quid ? Quos exagitat tristis metus et sibi semper
62 conscia mens quanto spargi pallore videntur !
63 Ut non illa quidem tantum livere putarim
64 quae simulacra modis referunt pallentia miris
65 nocte intempesta fieri mortalibus aegris
66 obvia, quos lemures et larvas dicere et horcos
67 humano placuit vano miseroque timori.

68 Nonne tibi effusi penitus de pectore risus
69 proveniunt cum saepe leves obrepere causas
70 mox animo cernas quorundam, qui sibi regum
71 de nihilo vel opes, regna et sublimia fingunt,
72 atque ideo elati supra quam dicere promptum
73 incedunt fatuaeque solent gestire per omnes
74 laetitiae numeros, ut inani concita flatu
75 concepto interius fertur pila quae juvenili
76 impulsu plateas et compita saltibus implet ?
77 Quo me, quo rapitis tristes, quos usque dolori
78 haerentes semper vilis querimonia turpat ?
79 Quantos saepe mihi risus movisse putatis
80 post fractas voces turpisque ex ore querelas,
81 hos etiam vestros nigra caligine vultus
82 inspersos ? Minima de re fortassis, ea vel
83 maxima quae vobis veniat licet, attamen illi
84 in promptu non est succurrere, vel sibi nullam
85 admittit, qua possit, opem, defecta levare.
86 Quid, non audistis sapientem dicere numquam
87 tale in se cadere ? Scio vos haec saepius et nil
88 ex illis vobis fieri. Quare mihi risus
89 duplicat hic merito. Tu dulcis promptius ergo,
90 Castre, mihi arride ! Multumque insana putato
91 haec opera et quicquid vulgus sapit effuge sanus,
92 neu nimium quicquam cupias metuasve, nec ipsa
93 gaudia secteris nimis et super omnia tristis
94 amoveas curas, quae, quamvis cetera possint
95 in sapiente ullo nequeunt consistere pacto.
96 Nec tu materiam ridendi praebueris te,
97 qui solitus reliquos salibus conspargere honestis.
98 His ego te affari et tecum quoque ludere amice
99 nunc volui, et multis aliis ridere parabam
100 sed novus et vere risus praevertit, ut ipse
101 vix me contineam quin summa in gaudia ducar
102 laetitiamque feram prae me fortasse severis
103 et gravibus nimiam. Sed quis laetariet ullum
104 tam veris solidisque bonis permittere nolit ?
105 Ne vero lateant te quae mihi prospera nuper
106 contigerint valeamque meis componere rebus
107 participem, rursus pauca haec te in verba morabor.
108 Novisti quem sors mihi amicum praestitit, uno
109 hoc forsitan felix, cum sit contraria saepe
110 in reliquis et nos variis jactarit iniquis.
111 Hunc igitur modo, dum magnis de rebus ad urbem
112 itque reditque etiam in Venetos, formidine multa
113 plena valetudo invasit, qua pluribus ille
114 nocte die graviter vexatus, vincere tandem
115 vim saevam morbi valuit, diis gratia, nuncque
116 ut solet aggredditur jam grandia munera summis
117 viribus et Summo varium atque fidele ministrat
118 Pontifici officium, quod non tractaverit alter
119 e re christicolis melius. Nam, praeter honestam
120 et multam quae illi manet experientia rerum
121 ingeniumque potens, nihil huic sine numine divum
122 arbitraris agi, tantum virtutibus aequam
123 ipse adhibet mentem, tantum ludibria vulgi,

124 religione patrum servata puriter, odit.
125 Quin et ad hunc ipsum risum quandoque vocari
126 jure queat, tales nobis qui condere lusus
127 praestitit atque alios graviore, quos puto, ut ille
128 adveniet, dabit unde alios superaddere possim.
129 Hunc ut mi incolumem servent et tu quoque mecum
130 orato superos, neque enim concedere quicquam
131 nunc illos cupio nobis et reddere majus.
132 Nec minus interea mecum tamen aspera saevae,
133 quam dicunt regnare, feras conamina divae ;
134 et quotiens sese contra dabit, obvius illi
135 fortunam supera virtute et fortibus ausis.

AD IOHANNEM ANTONIUM SCHOLAM
CUM EIDEM VARIA AMORUM GENERA DECLARAVERIT,
AD ID, QUOD PRAESTANTISSIMUM EST, ADHORTATIO

S2_07 v.1 "Quo feror ? Unde abii ? Quae me malesana cupido
2 immutat miserum ? Cur non eadem mihi cordi
3 quae nimis atque diu tantum modo grata fuerunt ?
4 Cur quod displicuit dudum, nunc omnibus oro
5 suppliciiis superos ut idem concedere nobis
6 dignentur, votisque omnes veneratus ad aras
7 procumbo et solum hoc duro cum corde volutans
8 imprecor ut votis cedant contraria vota ?
9 Ah fatuum sperare diu mortalibus ullum
10 incolume ! Ah quid misero mihi tale timerem,
11 cui promissa fides et tot servata per annos
12 tam cito fortunae fuerit resoluta veneno
13 concideritque brevis momento protinus horae ? "
14 Haec ego praeteriens, Antoni, verba querentem
15 audivi juvenem, memori quae mente notavi,
16 et mecum illius sortem miseratus iniquam
17 accessi et propius, quod erat mihi forte sodalis,
18 percunctor tanti quae nam sit causa doloris.
19 Ille autem neque ad haec mihi respondere neque ullas
20 tum consolantis voces demittere ad aures,
21 immodicam sed vim lacrimarum effundere, meque
22 inspicere, amplectique amens, donec prece victus
23 tandem, vix posito fletu, sic hiscere coepit :
24 "Heu, duram alterius sortem ne quaere doceri,
25 ullo quae nunquam valeat mollescere pacto
26 et nihil infidum credas magis esse neque atrox,
27 quam muliebris amans animus, si forte parumper
28 intentumque prius solidumque remittat amorem".
29 Haec tantum ; et rursus lacrimis complexus obortis
30 discedens ultro miserantem me ille reliquit.
31 Quo nunc attonitus facto, vix credere possum
32 ullam adeo ingratae mentis, quae fallere tantum
33 nedum permittat, sed dedignetur amantem.
34 Ecquis tam patiens, namque omnia scimus, amavit
35 tamve diu tantos potuit perferre labores ?
36 Quis coluit dominam numeris potioribus et quis,
37 pressius ut dicam, plura illo dixit in usum,

38 aut fecit cuiquam ? Sed enim sic cuncta vicissim
39 orbe rotant et praecipue vertuntur amores.
40 Quare quo tenera est aetas magis haec tua, tanto
41 est mihi par super his te per nonnulla morari,
42 quae tibi nunc prosint et forte salubrius olim
43 adsint, cum veniet eadem maturior annis.
44 Principio mollem quamdam mortalibus aegris
45 natura indulset curam, quod amare vocatur,
46 adiecitque acri permixtos dulcibus ignes
47 illecebris, varium ne non foret illud idemque
48 inter se adversis pugnaret partibus iisdem.
49 Inde fit ut qui amant secum ipsi saepe volentes
50 dissideant, et mox diversa prioribus optent.
51 Nec paene invenias quemquam multumque diuque
52 dilexisse, licet fuerit dilectus et ipse,
53 qui non incassum, tandem frustratus amarit.
54 Ipsa quoque in pluris partes diducta cupido
55 permulto sese varioque auctore tuetur.
56 Nanque adeo quosdam turpis juvat una libido,
57 ut nihil hac reputent homini magis esse petendum,
58 De quis turpe loqui tam est nobis, quam facere illis
59 obscaenum, quos et consulto praetereamus,
60 ne quibus incipiat maculis sordescere sermo.
61 Sunt et quos genialis habet fertque impetus idem
62 imprimis, sed eos ratio comitatur et ultra
63 quam fas est non ire sinit, licet ii quoque saepe
64 declinent iter expositum et per devia tandem
65 praecipites latum in barathrum quandoque ferantur.
66 Quorum ideo varios numero comprehendere mores
67 haud facile, his aliud quoniam persuadet amando
68 nunc animus, nunc mens aliud, quae victa subinde
69 succumbit laxasque illi permittit habenas.
70 Pars vero, quae nunc tamen est rarissima, solam
71 miratur speciem, siquam natura creavit
72 eximiam ac nostro visendam ostenderit orbi.
73 Quos spectatores formarum dicere nemo
74 abnuat egregios, et eosdem nolit amantes
75 laudibus aeternum dignos praestantibus esse.
76 Hinc aliquis miro ingenio seu condere versus
77 praestans, seu vitam concinnus moribus omnem
78 ducere, seu modulo virtutis qualibet uti
79 aptus, in haec quotiens descedit ludicra, nedum
80 horum ullam amittit, verum meliora quot horis
81 illa, favore novo adjutus, potioraque reddit.
82 Nec minus hinc valido praecinctus robore pectus
83 ipse etiam interdum vires sibi sumit amator.
84 Quae quoniam in multis te jam legisse putamus,
85 nunc ne priscorum per trita exempla moratus
86 detineam, quae plura patent quaerentibus, audi
87 quae tuus hic nuper reverendus avunculus usque
88 orbis ad extremum terrarum, rettulit illic
89 vidisse, egregiam dum operam navaret honeste
90 Pontifici Xisto, quam nunc et pluribus annis,
91 alterius Summi Patris ut pia jussa facessat,
92 in Venetis bene cultus agit et gratus utrimque.
93 Hic ergo, ut quandoque solet cum seria ponit,

94 comiter hoc nobis narrare occoepit amantis
95 mirandum facinus, cui, dum se jactat amicae
96 omnia facturum quae jusserit, illa repente
97 jusserat ut caeso ternum caput hoste referret.
98 Hunc itaque ex illo confisum aiebat amoris
99 viribus ivisse et medio certamine quemque
100 praevalidum fortemque lacescere protinus ausum
101 tris leto juvenes valido mox ense dedisse
102 ternaque, spectaclum horrendum, madida ora recenti
103 sanguine adhuc turpique simul squallore pudicos
104 ante pedes uno religata in fasce tulisse.
105 Haec ille. Atqui nil aliud movisse videtur
106 fortiter ut faceret adeo studiosus amator,
107 quam dominae species et quae persederat illi
108 semper et ante oculos obversabatur imago.
109 Quod si unquam talis te forte affectus habebit,
110 nam petit ingenio praestantem et moribus, hic tu
111 virtutem imprimis omni venerabere cultu,
112 divinae specimen dehinc contemplabere formae,
113 siqua erit e superis ad nos delapsa venustis,
114 quae tibi perpetuo succensum lumine pectus
115 excitet et vitiis alienum vendicet una.

IOANNI ARAGONIO HISPANIARUM PRINCIPI NOMINE NICOLAI FRANCHI PONTIFICIS TARVISINI

S2_08 v.1 Princeps Hesperiae, genus alto a sanguine regum,
2 quod placuere tibi parvi praeludia vatis
3 prima tui, hoc summas agimus pro munere grates ;
4 nam neque grata magis nobis nec dignior ulla
5 res umquam fuerit, quam quae tibi grata vicissim
6 esse potest eademque legi tibi digna videtur.
7 Hinc iterum accendit tua me percepta voluptas
8 vinclaque, quae laetum quondam junxere beatis
9 officiis, cogunt sanctos ut fontibus haustus
10 Aoniis ausim longo tentare recessu.
11 Et jam divini laticis commota favore
12 pandere, quae dudum secum mens augurat, ardet.
13 Multa tuae prae se nituntur ferre benignam
14 fortunae speciem, seu quis praegrandia regni
15 commoda, quae nullis cedunt felicibus oris,
16 secum animo volvat, seu te fore regibus unum
17 haeredem tantis, quo spes et cura parentum
18 versa omnis staret, seu jam perpendat amorem
19 immensum populorum et amicae debita gentis
20 praemia, quae passim grata tibi mente feruntur.
21 Quae licet egregio et constanti cuncta tenore
22 proveniant et te mortali demere coetu
23 Sola queant nulloque egeant aliunde potenti
24 auxilio, tamen his non inferiore putandum est
25 esse loco sacra quod praeditus indole celsos
26 jam prope regali referas virtute parentes,
27 quis neque vi belli quisquam nec munere pacis
28 antetulit gressus umquam sanctaque verendum

29 religione magis Numen colit atque salubri
30 caelicolas omnis veneratur lege beatos.
31 Unde valent facili mortales noscere sensu
32 illis imperium deberi grandius, ex quo
33 non homines quisquam melius nec Numina servat.
34 Ergo age et accessus hujus quoque, maxime princeps,
35 macte tua virtute, simul virtute tuorum
36 Te dignum praesta haeredem, nam maxima culti
37 pars tibi debetur quondam quae pareat orbis.

IMMINENTIUM TEMPORUM QUERELA

S2_09 v.1 Qui motus animorum aut quae haec conamina ? Quorsum
2 undeve praecipitat tantus furor omnia late
3 horrendum in facinus misceri et ducere secum
4 exiguo in spatio permixtum ignobile vulgus
5 principibus rerum quibus est permissa potestas ?
6 Ipse ego, qui risu condire et spargere cuncta
7 jam soleo, nunc a lacrimis vix tempero, namque
8 majore haud umquam vexata turbine verti
9 res hominum sensit quae proxima prodiit aetas.
10 Nonne vides ut nos subito circumvenit atra
11 tempestas, ferit ex alto nam cominus atrox
12 ira deum dirusque furit manifestius ignis
13 et fatalis ovans cervicibus imminet ensis ?
14 Heu male quam miseris fuerit mortalibus actum,
15 jam quibus innumerae mortes et bella parantur,
16 non habitura modum prius ac miseranda animantum
17 ingenti de clade manus vix parva supersit !
18 Heus quos, infelix genus, inclinamus ad annos !
19 Sed quid inexpletas voces lamentaque tanta
20 profuerint, si fata jubent et sidera monstrant
21 exitium infandum et nulli exsuperabile monstrum,
22 sive inferna virum coetus Bellona fatiget,
23 horrenda Eumenidum soror et Discordia vexet,
24 vel pater ipse acuat bellorum in proelia Mavors ?
25 Ut varia et solitae prorsus sententia dispar
26 insedit nobis, quos tot servata per annos
27 alma quies dulci dudum sub pace fovebat !
28 In manibus ferrum, nemo non proelia jam nunc
29 exercet meditans secum, nec respicit atram
30 post cladem, quae dira fames, quae lurida pestis,
31 et quae praecipiti sequitur violentia passu.
32 Non ita praeteritis vitam produximus annis,
33 haec aberant et tanta diu clementia caeli
34 praefuerat rebus, terris ut cuncta vigerent :
35 quin artes crevere bonae, nec defuit ulli
36 quo quantum vellet posset perdiscere tantum.
37 Hic placidis morum tot cultus urbibus exstant
38 et tanta agricolis agris cultura colendis ;
39 hinc illa accessit librum numerosa facultas
40 et miranda viris rerum solertia venit.
41 Post haec quin etiam quaedam rediere minora,
42 sed grata et multis hominum oblectantia mentes,

43 ut quae marmoribus vivos imitantia vultus
44 aere vel, aut liquido simulant quae cuncta colore,
45 quaeve sonis mire mulcent et cantibus aures,
46 et quae perpetuis renovant ornatibus urbes,
47 artificumque manus variae quae molliter addunt
48 aut ebori argentove decus, quin multus in auro
49 jam labor, ut sese multo pretiosius exstet,
50 et nova nativis superaddita gratia gemmis.
51 Scilicet illa potens aetas jam prisca redire
52 coeperat, astrorum volvendis cursibus acta ;
53 nunc eadem retro citius sublapsa refertur
54 quam nova tantarum rerum primordia poscant.
55 Implacidum sidus nobis hoc vulnus inurit :
56 sed si causa manet caelo, non illa subire
57 vim fati subigit quemquam, nec diva voluntas
58 servili nisi sponte jugo dat libera colla.
59 Nos igitur quaecumque parent, quaecumque minentur
60 sidera, prudentes non evitare nequimus.
61 Sunt ea, ni fallor, quae impendent, dira nec ulli
62 non gravia et variis non inconnexa periculis,
63 sed vitanda tamen, possunt ea quippe minora
64 reddi, si contra divinitus addita nobis
65 mens erit et fato rerum prudentia major.

AD ANDREAM TRIVISANUM PONTIFICEM FELTRIENSEM
COMMENDATIO EDENDORUM SERMONUM

S2_10 v.1 Alterius quisquis natos sibi stirpis adoptat
2 hos amat utque suos prudens alit, et tamen intra
3 innatum propriae sobolis praeservat amorem.
4 At qui fecunda prolem de conjuge sumit,
5 omnibus hanc miro praefert conamine rebus
6 atque adeo interdum potioem se putat ipso,
7 negligat ut variae vitare pericula sortis.
8 Sic ego sermones tamquam mihi pignora mente
9 eductos alitosque pari virtute paravi,
10 pro quibus ut jam quid valeat fortuna necesse est
11 experiar subeamque parens cum fetibus una
12 judicia exemplo mihi formidata vetusto.
13 Namque ut difficili gliscit sub matre puella
14 spectari juvenum turmis incauta pavensque,
15 sic nostri, haud justa cauti formidine forsan,
16 evolvi docto cupiunt lectore libelli.
17 Atqui alvi hos intra sedati limina tecti
18 et compsi monuique palam ne forte venirent
19 incompti aut maculis contacti prorsus ab ullis.
20 Propterea aestatem jam nonam visere pergunt,
21 ex quo non facili parvoque labore paratos
22 admoneo assistens prope sedulus, et gravis hortor
23 ne sibi tam placeant, quin recti iudicis ante
24 explorent aures, quales qui Pallados arte,
25 ut tu, vaniloquis purgatas sordibus explent.
26 Edendos tamen esse putant, cum tempore justo
27 perpassi fuerintque moram limaeque laborem.

28 Quare age, jam bene diis pulchreque juvantibus oram
29 solvimus et parvae tendentes lintea cymbae
30 ingredimur vastum zephyris spirantibus aequor.
31 Quod siqua in scopulos vel si vada caeca phaselus
32 parvulus inciderit, nam passim multa vaganti
33 offenduntur, opem tu protinus optime ferto,
34 ingenuique bonique et docti fungere more.
35 Tecum aderunt etiam multi mihi forsitan, ut qui
36 naturae eximiae doctrinam adjungere curant,
37 jam docti atque boni venerandum nomen adepti.
38 Unde rati quotiens nostrae spiraverit aura,
39 illa graves totiens felix vitaverit aestus.
40 Haec tibi, frondosa cessans sub rupe, canebam
41 Montelli nympharum avido gaudentis amore,
42 postquam Naiadum decus huc Bellona recessit
43 subriguitque, Silim fugiens e fontibus amnem
44 occultis, quibus hic longis ambagibus errat
45 subter humum atque iterum sub lucem limpidus exit.
46 Namque ferunt illam, simul ac est versa deorum
47 nutibus in collem pro virginitate virentem,
48 innumerum circa numerum venisse dearum.
49 Floribus huc redimita caput sertisque Napaea,
50 glandifera Dryas huc incingens tempora quercu,
51 et summo residens in vertice montis Oreas,
52 Nais item propter labentem proxima lympham,
53 una omnes vertere gradum, quibus addita venit
54 fontibus atque antris gaudens et montibus Echo.
55 Sed nulla potiore agitant in parte faventes,
56 quam qua frugiferis Marcelli in collibus errant
57 observantque loci dominum, qui plurima cultu
58 contulerit speciosa suo nec prodita tantum
59 sponte pia telluris iners adamaverit, et quo
60 jam Nymphis digno Nymphae sunt praeside dignae.

ALBERTO VONICO, TARVISINO EQUITI ET IURECONSULTO

S2_11 v.1 Ut noris quae forte mihi, Vonice, videnda
2 contigerint, positis rebus paulisper agendis,
3 audi quae poterunt forsan tibi vana videri,
4 si reputes, sed vera tamen nec somnia credas,
5 ut sapiens qui multa vides, velamine moto
6 quod circumpositum sic caligantibus obstat
7 saepe oculis ut vix paulum discernere possint
8 discrimen rerum obscurum. Sed pergite, Musae,
9 vestrum opus hoc, paucis hominum nunc visa canamus.
10 Transieram medium sub iter jam mille feroci
11 ipse animo horrendis perpessus monstra periclis,
12 cum me difficilis ceperunt taedia vitae.
13 Et jam terga locis vertebam fessus iniquis,
14 Numina ni tanti movissent sancta labores.
15 Nam quis tot vastas potuisset repere rupes
16 vi sine caelesti, silvasque et lustra ferarum
17 fluminaque abscissas inter currentia valles
18 transisset vita incolumi tutusque malorum ?

19 Sed fesso auxilium Deus attulit, et mihi certus
20 continuo illuxit puro sub lumine callis,
21 cum prius offerrent sese quocumque tenebrae.
22 Principio avulsum magno de corpore saxum
23 et contra arrectum praerupta mole subibam,
24 qua tenuis tantum venienti rima patescit,
25 et qua nec radios profert nec lumina Phoebus.
26 Errabam in caecis tenebris et nocte profunda,
27 donec, saepe gravi passu loca tetra remensus,
28 illic, unde brevis mihi se lux obtulit, haesi.
29 Hic vero primum subsedi fessus et ante
30 prospectans circumque oculos per singula volvens
31 extimui retroque pedem tum forte tulissem,
32 sed me ne facerem tenuit qui rupe cadebat
33 exiguis humor guttis acremque levare
34 Ipse sitim admonuit siccis quae faucibus olim
35 haeserat, et nusquam suasit desistere coeptis.
36 Sic ego, jam modica requie parvisque reffectus
37 haustibus, inceptum, qua callis pervius exstat,
38 ire iter instituens, iterum sub luce maligna,
39 convallem obscuram nebulis pluviisque madentem
40 ingredior, quaecumque pati graviora paratus.
41 Atque hic, lenta solo putri vestigia figens,
42 undenos quater ipse dies cum noctibus egi.
43 Jamque viae ad summum tandem venisse videbar,
44 cum mihi se penitus oculis lux abstulit omnis.
45 Quid facerem ? Vel qua tantis proferrer in umbris ?
46 Aut quo me solita retro sine luce referrem ?
47 Nec tibi quae interea transmissa fluenta lacusque
48 evasi, refero, aut mediis quam saepe sub undis
49 me me habui colloque tenus latera ipsa subegi.
50 Quae non vota deis, seu quas non mittere voces
51 sustinui ? Quaeve ipse animo non justa peregi ?
52 Tum mihi visa preces inter discindier ingens
53 cum tonitru nubes purumque per aethera ferri
54 accelerans, et lux terris placidissima reddi.
55 Ac vallem interea jam praetergressus opacam
56 exieram altos in campos lateque patententes.
57 Atque hic diversis maculis inspersa per omne
58 corpus ovis, varioque micans tum forte colore
59 quaerebat tenuem lanae candentis amictum
60 sedula propter aquam vitreis ubi rivulus amnem
61 praeterit immensum lymphis et florea circum
62 arva sonans scatebris leni cum murmure fertur.
63 Hanc ego, perfectis votis, ut proxima vidi
64 gramina carpentem nitidique ad fluminis undam
65 siccantem vellus, fluvio quod merserat ante,
66 continuo obstupui miro succensus amore
67 sectari pecus egregium, quo tendere gressus
68 inde videretur vel qua se verteret usquam.
69 Haec ita perpendens stabili dum mente voluto
70 et recta jam tendo gradus avidusque propinquo,
71 illa, solo teneris alta cervice relictis
72 floribus, ibat ovans contra meque ipsa patebat.
73 Ac veluti novisset herum mihi protinus ultro
74 blandiri et gremio sese dare et aurea saepe

75 cornua, saepe unguis ostendere versicolorque
76 motare interdum varium latus et mihi prorsus
77 sola uni tantis opibus gestire colenti.
78 Ast ego quam poteram magno veneratus honore
79 accipio hanc blandequae fovens deduco sub antrum,
80 excisum quod forte cava de rupe patebat
81 obductum viridi musco spissisque corymbis.
82 Deinde, toro lectis foliis et fronde recenti
83 substrato, liquidos fontes et laeta ministro
84 pabula, et huic paribus studiis certare laboro.
85 Hic illa, exuviis positis, nova vellera primum
86 induit et vicibus tot eas mutata resumit,
87 quot trahit adverso solis splendore colores
88 Iris, ubi terris caelo incurvata recumbit ;
89 aut quot saepe levi motu variata videmus
90 colla referre avium, quas Juno, jungere curru
91 ante alias omnes volucres dignata, superbis
92 centum Argi voluit praetexere lumina pennis.
93 Bissenos menses ita se variantibus illis
94 praeterii, cum jam niveo candore viderem
95 omnia conspergi et laeto mihi pectus inibat
96 pertentare pavor simul et pertundere cura.
97 Contemplabar enim quo dives vertere vellus
98 coeperat et mihi non parvum rabida ora timorem
99 intulerant animo, quae vix arcere cubili
100 Nostra vigil poterat custodia, sive luporum
101 ingluvies erat aut rabies pellenda leonum,
102 et quos invidia exagitat vesana timebam.
103 Sed metus ille tamen vanus neque vis mihi obesse
104 amplius ulla virum poterat, non ulla ferarum.
105 Vescebatur ovis passim florentibus herbis
106 apricos vaga per campos, ubi nulla perennes
107 urit hiems glacie segetes aut solibus aestas,
108 temperies illis tanta est et gratia caeli.
109 At grato quondam victu mihi mitia poma
110 praebebat ramis feta incurvantibus arbor
111 semper, et irrigui complebant pocula fontes.
112 Alter et interea circum se volverat annus
113 instabatque dies promissi muneris, ut jam
114 sperarem reditum longo post tempore laetus
115 in patriam et tanto finem prope adesse labori,
116 ignarus quod erant mihi sex obeunte calore
117 servandi atque etiam totidem sub frigore menses.
118 Nam quae marmoreo subcrescens alba colore
119 jam candens ebur et nitidos superabat olores,
120 nescio quem in croceum sensim conversa ruborem
121 tendebat Tyrio paulatim murice pingi.
122 Ut vidi, tum majus opus, tunc aurea terga,
123 speravi atque operi tanto praeferre laborem
124 haud ullum passus pariterque impendere tempus
125 omne illi instituens, iterum melioribus ipse
126 auspiciis tantas accingor vincere moles.
127 Donec, concessi perfecto temporis orbe,
128 candida purpureum referebant cuncta colorem,
129 et de purpureo subitus color aureus ibat.
130 Nec mora, continuo pecus ore et naribus aurum

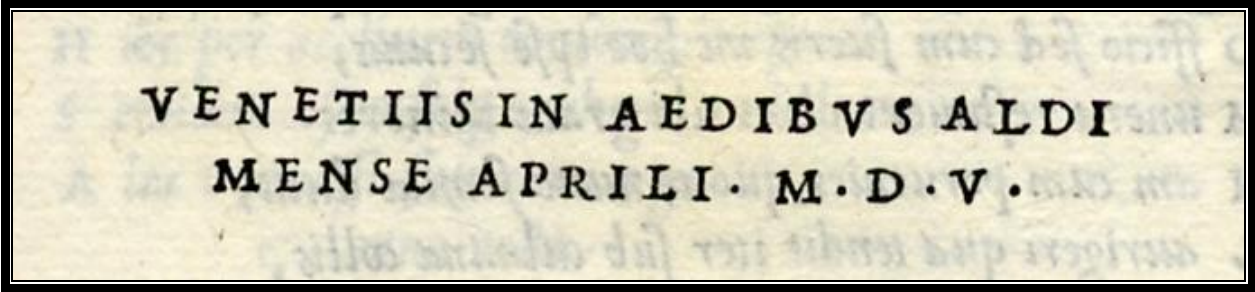
131 Aurea suspirans cadit, et, grave pondus, inani
132 corpore vellus adest pedibusque et cornibus aureis.
133 Hic ego tum graviter casu percussus acerbo
134 laetitiaeque avidusque loco discedere, primum
135 vota deis gratesque simul persolvo benignis ;
136 mox humeris onus imponens ad proxima tendo
137 litora et in patriam rediens sic, alter Iason,
138 aurea felici devexi vellera Colcho.

AD LUCIUM MAXIMUM PATAVINUM,
ESSE PROVOCATIONE ADVERSUM DETRACTORES : ACTIONUM, CONSCIENTIAM ;
SCRIPTORUM, AD POSTERITATEM

S2_12 v.1 Maxime, qui fidei plenus sic semper amicis
2 idem ades ut praesens videare absentibus esse,
3 eia age, ne nobis noceat mala lingua cavesne,
4 dum longe a docta et dulci nunc absumus urbe ?
5 Ipsa mihi, memini, puero jam baccare frontem
6 cingebat mater, nec verba precantia divos
7 linquebat, ne quis verbis oculoque noceret.
8 Hunc ego cum longo tenuissem tempore morem,
9 orabam quoque caelestes, rumoribus ut me
10 vesani vulgi expositum defendere possem.
11 Verum ubi nec prodesse mihi pia cura parentis
12 visa, nec illa etiam, superos quae saepe precabar,
13 collegi memem et rationem temporis acti
14 subduxi a primo veluti perducerer orbis
15 principio ad summum, sub quo nunc degimus, aevum ;
16 illic aetatis vitium cujusque dolentis
17 de sese offendi, nihil et sine crimine sub se
18 ponentis neque laudantis nisi quod foret annis
19 praeteritis ortum. Divinos saepe poetas
20 ludibrio hinc populis factos, dum ducere vitam
21 contigit, inveni nec non et sancta professos
22 dogmata, qui sophiae gaudent cognomine, passim
23 ante obitum spretos. Dirus sic omnia livor
24 impetit et morsu dentis male conficit atri.
25 Quae cum saepe animo volvissem, cuncta protervae
26 esse haec fortunae, nec obi id metuenda videri,
27 sed risu spargenda et contemnenda putavi.
28 Id tu etiam, si forte aliquis mea carmina, vel si,
29 quod vellem minus, optaret mihi carpere mores,
30 tecum agita et simili tibimet succurre medela
31 atque mihi, neque enim potis est compescere quisque
32 invidiae stimulos, cum sentit maxima vivis
33 attribui, quaeve ipse nequit praestare reposta
34 alterius sub mente videt majoraque semper
35 haec fieri, ut sensim ulterius procedere tempus
36 inspicit et medio in spatio dolet ipse relinquere.
37 Si quando objectet quisquam mihi turpia factu,
38 continuo mentem appello, quae conscia veri
39 ipsa tibi, partes delecti iudicis aequas
40 arroget atque palam subito quod senserit, edat.
41 Factorum certus mens est sibi conscia iudex.

42 At si quis quos forte jocos et seria versu
43 connecto exagitet, ad sanctam posteritatem
44 provoco, quae nulla invidia nulloque malignae
45 mentis inardescet vitio, verum, omnia recto
46 iudicio expendens, numquam fecisse minoris
47 ista volent quam sint. At fors majora putabit
48 haec eadem, ut se post in longum proferet, aetas.

Le texte édité ici a pour base celui, numérisé, proposé par « Poeti d'Italia » et « Perseus Collection », que nous avons dû, pour le rendre scandable, revoir et corriger abondamment grâce aux excellents fac-similés de l'édition Aldine de 1505 donnés par le site « Camena » de l'Université de Mannheim.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI
MENSE APRILI. M.D.V.